

adviescommissie afgesloten strafzaken (ACAS) jaarverslag 2021 »

inhoudsopgave

1. Inleiding

2. De ACAS

*3. De
werkzaamheden
van de ACAS*

*4. Recente
ontwikkelingen*

Colofon

1. *Inleiding*

In dit jaarverslag van de Adviescommissie afgesloten strafzaken (hierna: ACAS) over 2021 wordt in paragraaf 2 eerst aandacht besteed aan de taak en bevoegdheden, alsmede aan de samenstelling van de ACAS in 2021. In paragraaf 3 worden de activiteiten van de ACAS uiteengezet: daarbij wordt de stand van de advisering besproken en wordt kort stilgestaan bij de inhoud van de ontvangen adviesaanvragen en de overige activiteiten van de ACAS. In paragraaf 4 wordt vervolgens ingegaan op de recente ontwikkelingen.

2. *De ACAS*

2.1. TAAK EN BEVOEGDHEDEN

Wanneer het gaat om een veroordeling wegens een misdrijf waarop een gevangenisstraf van twaalf jaar of meer staat en de rechtsorde door dit misdrijf ernstig is geschokt, kan de advocaat van een veroordeelde ter voorbereiding van een herzieningsaanvraag bij de procureur-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden een verzoek indienen tot het verrichten van nader onderzoek naar de aanwezigheid van een grond voor herziening als bedoeld in artikel 457, lid 1, onder c Sv. Vereist is dat er voldoende aanwijzingen zijn dat mogelijkerwijs sprake is van een grond tot herziening en dat het verzochte onderzoek in dat kader noodzakelijk is. De procureur-generaal kan – en is bij veroordelingen tot gevangenisstraf van zes jaren of meer daartoe verplicht – advies vragen aan de ACAS, ingesteld op grond van de Wet hervorming herziening ten voordele van 11 oktober 2012 (Staatsblad 2012, nr. 275). De ACAS adviseert over de wenselijkheid en de inhoud van nader onderzoek. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek kan daarna een verzoek of een vordering tot herziening bij de Hoge Raad volgen.

Om de ACAS in staat te stellen haar adviesfunctie te vervullen is de ACAS in het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken van 12 september 2012¹ (hierna: het Besluit) een aantal bevoegdheden toegekend, variërend van de bevoegdheid tot kennisname van processtukken en het horen van personen die bij het onderzoek in strafzaak zijn betrokken tot en met het raadplegen van of zich laten bijstaan door een deskundige. Gegeven de taakopdracht is het niet de bedoeling dat de ACAS eventueel nader onderzoek zelf verricht. Indien de ACAS bepaalde – andere dan de hiervoor genoemde – onderzoekshandelingen wenselijk acht, bijvoorbeeld het (doen) horen van de veroordeelde of bepaalde getuigen, kan zij de procureur-generaal adviseren de betreffende specifieke onderzoekshandelingen te doen uitvoeren. De procureur-generaal kan, indien gewenst, tijdens of na de uitvoering van dit nader onderzoek opnieuw een oordeel van de ACAS vragen.

¹ Besluit: het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken van 12 september 2012 (Stb. 2012-405).

2.2. GEWIJZIGDE SAMENSTELLING IN 2021

Conform de artikelen 3-6 van het Besluit bestaat de ACAS uit vijf leden en vijf plaatsvervangend leden, onder wie twee wetenschappers, een deskundige op het terrein van de politiepraktijk, een advocaat en een lid van het Openbaar Ministerie, ondersteund door een secretaris. In 2021 zag de samenstelling er als volgt uit.

Vaste leden:

- prof. mr. C.P.M. Cleiren, tevens voorzitter, hoogleraar straf(proces)recht aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Leiden;
- prof. dr. M. Jelacic, bijzonder hoogleraar neuropsychologie en recht aan de Universiteit Maastricht;
- mr. dr. W.N. Ferdinandusse, senior officier van justitie bij het Landelijk Parket;
- prof. mr. A.A. Franken, hoogleraar straf(proces)recht aan de Universiteit Utrecht, tevens advocaat;
- C.J. Heijnsman, voormalig hoofdcommissaris van politie, politiechef van de regionale eenheid Oost Nederland.

Secretaris:

- mr. drs. V.M.L. Sebel, wetenschappelijk medewerker bij de Hoge Raad der Nederlanden.

Plaatsvervangende leden:

- prof. mr. dr. W.L.J.M. Duijst, hoogleraar forensische geneeskunde en gezondheidsstrafrecht aan de Universiteit Maastricht;
- prof. dr. H.L.G.J. Merckelbach, hoogleraar rechtspsychologie aan de Faculteit der Psychologie en Neurowetenschappen van de Universiteit Maastricht;
- mr. F. Posthumus, senior advocaat-generaal bij het ressortsparket, vestiging Amsterdam;
- mr. J.I.M.G. Jahae, advocaat;
- J.A.J.T. Vissers, J.A.J.T. Vissers, voormalig hoofdcommissaris van politie, politiechef van de regionale eenheid Rotterdam (a.i.) en daarvoor van de eenheid Zeeland-West-Brabant.

3. De werkzaamheden van de ACAS

3.1. STAND VAN DE ADVISERING

Sinds haar instelling in 2012 tot op 31 december 2021 heeft de ACAS in totaal in 39 zaken een (eind)advies uitgebracht. Zie <https://www.hogeraad.nl/over-ons/bijzondere-taken-hoge-raad-procureur-generaal/verzoeken-nader-onderzoek-herziening/overzicht-verzoeken-nader-onderzoek/>.

In 2021 is in subcommissies gewerkt aan lopende zaken. In dit jaar heeft de ACAS twee keer voltallig vergaderd en twee adviezen als bedoeld in art. 462 Sv uitgebracht. In 2021 heeft de ACAS één nieuwe adviesvraag van de procureur-generaal ontvangen. Op 31 december 2021 had de ACAS twee zaken in behandeling.

3.2. INHOUD VAN DE ONTVANGEN ADVIESAANVRAGEN

De zaak die de ACAS in 2021 heeft ontvangen betreft een verzoek waarin wordt gesteld dat de bewezenverklaring in belangrijke mate steunt op de valse bekentenis van verzoeker, terwijl forensisch bewijs dat verzoeker inderdaad de schutter zou zijn geweest ontbreekt. Gevraagd wordt om nader onderzoek te laten verrichten naar de psychische toestand van verzoeker en met name naar de vraag of het aannemelijk/

waarschijnlijk is dat zijn veronderstelde stoornis – die de rechter niet kende – tot een valse bekentenis heeft geleid. Tevens wordt gevraagd om onderzoek te doen naar DNA-sporen op de pet van de schutter die op de plaats delict is achtergebleven, waaruit zou moeten blijken dat die pet niet aan verzoeker is te koppelen.

3.3. OVERIGE ACTIVITEITEN

In december 2020 organiseerde de ACAS samen met het parket van de Hoge Raad en het Openbaar Ministerie een (digitaal) mini-symposium: ‘Vijftien jaar na het evaluatieonderzoek in de Schiedammer parkmoord, lessen van toen in de context van nu’. De bijdragen aan dat symposium zijn in 2021 gepubliceerd in een Themnummer van het tijdschrift Expertise en Recht.² In vervolg op dat symposium is opnieuw samen met het parket van de Hoge Raad en het Openbaar Ministerie op 30 april 2021 weer een (digitaal) mini-symposium georganiseerd met als thema: ‘Waarom geloven we (soms) valse verklaringen? Onderkennen, erkennen, voorkomen en aanpakken’.

² E&R 2021, aflevering 1.

4. Recente ontwikkelingen

In 2021 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan in de Pettense campingmoord.³ In deze zaak wekte een rechtspsychologisch deskundigenonderzoek over de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van de door de veroordeelde afgelegde bekennende verklaringen in combinatie met een nieuwe getuigenverklaring volgens de Hoge Raad het ernstige vermoeden dat de rechter niet tot een veroordeling was gekomen als hij destijds daarmee wel bekend was geweest.

Na de herziening in de zaak van de Rosmalense flatmoord in 2020⁴ is de Pettense campingmoord daarmee de tweede zaak waarin de Hoge Raad de herzieningsaanvraag in een zaak die de ACAS heeft behandeld uiteindelijk gegrond heeft verklaard.

Tegelijkertijd heeft de Hoge Raad in 2021 de herzieningsaanvraag in de zaak van de Arnhemse villamoord waarin eveneens het fenomeen van de valse bekentenis centraal

staat, afgewezen.⁵ Een belangrijk verschil met de Pettense campingmoord is dat het hof in deze zaak, die door de ACAS (ook) is aangemerkt als een (potentieel) onveilige veroordeling⁶, zich met de kennis van toen wel uitdrukkelijk heeft gebogen en uitgelaten over de betrouwbaarheid van de bekennende verklaringen.

Een ander belangrijk verschil met de Pettense campingmoord is dat in deze zaak geen extern (rechtspsychologisch) deskundigenonderzoek is verricht: in plaats daarvan heeft de ACAS zelf onderzoek gedaan naar de (totstandkoming van de) bekennende verklaringen. De Hoge Raad verwijst – evenals de AG – in dat verband naar de eisen die hij in ECLI:NL:HR:2016:736 formuleerde voor een deskundigenrapportage in geval van de beoordeling van de vraag of een in een aanvraag tot herziening als nieuw en/of gewijzigd gepresenteerd deskundigeninzicht van voldoende kwaliteit en gewicht

3 HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:634, NJ 2022/42, m.nt. P.A.M. Mevis.

4 HR 13 oktober 2020, ECLI:NL:HR:2020:1604.

5 HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:633, NJ 2022/41, m.nt. P.A.M. Mevis.

6 In dit soort zaken gaat het bijvoorbeeld om veroordelingen die hoofdzakelijk gestoeld zijn op een bekennende verklaring van de verdachte of getuigenverklaringen die niet geheel volgens de (nu) geldende regels tot stand lijken te zijn gekomen, waarop destijds bijvoorbeeld wel betrouwbaarheidsverweren zijn gevoerd. Hoewel de (wetenschappelijke) inzichten ten aanzien van deze onderwerpen in de loop van de tijd zijn gewijzigd, gaat het in dergelijke zaken strikt genomen om een naar huidige maatstaven onbegrijpelijke beslissing ten aanzien van de waardering van de feiten en weging van bewijsmateriaal door de feitenrechter. Zie daarover het jaarverslag van de ACAS 2017.

is om te kunnen leiden tot herziening van de uitspraak.

Deze uitspraken vormden – mede in onderling verband – aanleiding voor beschouwingen vanuit diverse geledingen.

De ACAS zelf publiceerde onder de rubriek Focus in het Nederlands Juristenblad een artikel *‘De Arnhemse villamoord: een herzieningsprocedure met een uitkomst die niet geruststelt.’*⁷

Mr. Aben publiceerde in het tijdschrift Expertise en Recht een uitvoerig redactioneel *‘Nuda confessio’*.⁸

Prof. mr. dr. Nan publiceerde een artikel in RMThemis: *‘Artikel 462 Sv; adviseren over de wenselijkheid van een nader onderzoek naar de aanwezigheid van een novum ten voordele van de gewezen verdachte’*.⁹

7 C.P.M. Cleiren namens de ACAS, De Arnhemse villamoord: een herzieningsprocedure met een uitkomst die niet geruststelt, NJB 2021/20, pp. 1659-1661.

8 Nuda Confessio, E&R 2021, aflevering 4, pp. 143-155.

9 Artikel 462 Sv; adviseren over de wenselijkheid van een nader onderzoek naar de aanwezigheid van een novum ten voordele van de gewezen verdachte. RMThemis 2022/1, pp. 30-33.

Colofon

Adviescommissie afgesloten strafzaken (ACAS)

Korte Voorhout 8 | 2511 EK 's-Gravenhage

Postbus 20303 | 2500 EH 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 361 13 11

www.hogeraad.nl

Uitgave ACAS

Redactie Verena Sebel

Ontwerp en realisatie VormVijf, Den Haag